

OBSAH

Použité skratky	11
Predhovor	12
1. KAPITOLA	
K POJMU MOBING	13
1. Všeobecná charakteristika a právne základy	13
2. Formy mobingu	20
3. Obťažovanie-šikana a diskriminácia	22
4. Znaky mobingu	28
4.1. Doba trvania mobingu	29
4.2. Systematické protiprávne konanie	30
4.3. Vyčlenenie mobovanej osoby	31
5. Jednotlivé prejavy mobingu	32
6. Fázy priebehu mobingu	33
7. Právne formy mobingu	35
2. KAPITOLA	
ŠIKANA AKO DRUH ZNEUŽITIA PRÁVA	37
1. K pojmu šikany	37
2. Pojem zneužitie práva	39
3. K pojmu dobré mravy	42
4. Šikana a diskriminácia	45
4.1. Pojem priamej diskriminácie	45
4.2. Pojem nepriamej diskriminácie	46
4.3. Obťažovanie a násilie na pracovisku	47
4.4. Sexuálne obťažovanie	49
5. Pokyn na diskrimináciu – prenasledovanie zamestnanca	51
6. Diskriminačné znaky	52
6.1. Pohlavie a rod	52
6.2. Náboženstvo a viera	53
6.3. Rasový a etnický pôvod	54
6.4. Vek	54
6.5. Sexuálna orientácia	55
6.6. Zdravotné postihnutie	55

7. Pozitívne akcie	57
8. Viacnásobná diskriminácia	58
9. Diskriminácia na základe blízkeho vzťahu alebo predpokladu	58
3. KAPITOLA	
EURÓPSKA, ZAHRANIČNÁ A DOMÁCA ÚPRAVA ŠIKANY	
(MOBINGU)	60
1. Legislatíva Európskej únie	60
1.1. Rámcová dohoda o obťažovaní a násilí na pracovisku	60
2. Multisektorálne smernice zaoberajúce sa násilím tretích strán a obťažovaním v práci	62
3. Zahraníčne právne úpravy šikany	66
4. Vnútroštátna úprava šikany	69
4. KAPITOLA	
POVINNOSTI ZAMESTNÁVATEĽA PRI PREDCHÁDZANÍ	
ŠIKANY	71
1. Všeobecná charakteristika	71
2. Povinnosti zamestnávateľa v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	73
3. Ďalšie povinnosti zamestnávateľa	75
4. Povinnosti zamestnávateľa podľa smernice EÚ o akciách proti stresu	78
4.1. Charakteristika stresu a pracovného stresu	79
4.2. Zisťovanie príčin pracovného stresu	79
4.3. Zodpovednosť zamestnávateľov a zamestnancov	80
5. KAPITOLA	
POVINNOSTI ZAMESTNANCA	81
1. Základné povinnosti zamestnanca	81
1.1. Povinnosť pracovať zodpovedne a riadne	82
1.2. Povinnosť využívať pracovný čas	83
1.3. Povinnosť plniť pokyny nadriadených vydané v súlade s právnymi predpismi	83
1.4. Povinnosť nekonať v rozpore s oprávnenými záujmami zamestnávateľa	86
2. Povinnosti zamestnanca podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme	87
3. Povinnosti zamestnanca vyplývajúce zo zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci	89

4. Základné povinnosti vedúcich zamestnancov	91
6. KAPITOLA	
PRACOVNOPRÁVNE NÁSLEDKY PRE ŠIKANUJÚCEHO ZAMESTNANCA	92
1. Všeobecná charakteristika	92
2. Výpoveď pre porušenie pracovnej disciplíny podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce	92
2.1. Výpovedné doby	94
2.2. Ingerencia zástupcov zamestnancov pri skončení pracovného pomeru	95
3. Okamžité skončenie pracovného pomeru so šikanujúcim zamestnancom	95
3.1. Právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin	96
3.2. Závažné porušenie pracovnej disciplíny	97
3.3. Lehoty na uplatnenie	98
4. Iné možnosti konania zamestnávateľa voči šikanujúcemu zamestnancovi	98
7. KAPITOLA	
PRÁVNE NÁSLEDKY ŠIKANY PRE ŠIKANOVANÉHO ZAMESTNANCA	100
1. Právne následky šikanovania zamestnanca	101
1.1. Výpoveď zamestnávateľa z diskriminačných dôvodov	102
1.2. Výpoveď zamestnávateľa v rozpore s dobrými mravmi	104
1.3. Nároky zamestnanca pri neplatnom skončení pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa	105
1.4. Lehoty na podanie žaloby	106
1.5. Písomné oznámenie zamestnanca	106
1.6. Pokračovanie v práci	107
1.7. Fikcia skončenia pracovného pomeru dohodou	108
8. KAPITOLA	
PRÁVNA OCHRANA ŠIKANOVANÉHO ZAMESTNANCA	109
1. Možnosti právnej ochrany šikanovaného zamestnanca podľa Zákonníka práce	109
2. Okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnanca	111
2.1. Formálne predpoklady okamžitého skončenia pracovného pomeru	111

3. Výpoveď a okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany mobovaného zamestnanca - ako prostriedok dostať sa mimo sféru mobingu	112
3.1. Výpoveď zo strany šikanovaného zamestnanca	112
3.2. Vážne ohrozenie zdravia zamestnanca	112
3.3. Bezprostredné ohrozenie života alebo zdravia zamestnanca	113
3.4. Lehoty	114
3.5. Nárok na náhradu mzdy	115
4. Procesnoprávne záruky proti diskriminácii, zneužitiu práva a šikane podľa antidiskriminačného zákona	115
4.1. Upustenie od konania, ak je to možné	117
4.2. Právo na napravenie protiprávneho stavu	117
4.3. Právo na primerané zadostučinenie	118
4.4. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch	118
9. KAPITOLA	
PRÁVNE GARANCIE OCHRANY ŠIKANOVANÉHO ZAMESTNANCA PODĽA OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA	122
1. Ochrana osobnostných práv	122
2. Právna ochrana pred šikanovaním pomocou nutnej obrany a konania v krajnej núdzi	127
10. KAPITOLA	
ADMINISTRATÍVNOPRÁVNE A TRESTNOPRÁVNE NÁSLEDKY ŠIKANY	130
1. Administratívnoprávne postihy šikany	130
2. Trestnoprávne postihy šikany na pracovisku	130
2.1. Trestné činy ublíženia na zdraví	131
2.2. Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti	131
2.2.1. Pozbavenie a obmedzenie osobnej slobody	132
2.2.2. Trestný čin vydierania	132
2.2.3. Trestný čin hrubého nátlaku	134
2.2.4. Trestný čin nátlaku	134
2.2.5. Trestný čin obmedzovania slobody vyznania	135
2.3. Trestný čin ochrany súkromia a obydlia	136
2.4. Trestný čin ohovárania	136
2.5. Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti	137
2.5.1. Trestný čin sexuálneho zneužívania	137
2.5.2. Trestný čin znásilnenia	137

2.5.3. Sexuálne násilie	138
2.6. Trestný čin nebezpečného prenasledovania (stalking)	138

11. KAPITOLA

PRACOVNOPRÁVNÁ ZODPOVEDNOSŤ ŠIKANUJÚCEHO

ZAMESTNANCA	139
1. Všeobecná charakteristika	139
2. Zodpovednosť zamestnanca za nesplnenie povinnosti oznámiť škodu alebo zakročiť proti hroziacej škode	139
2.1. Povaha a rozsah zodpovednosti	141
3. Všeobecná zodpovednosť zamestnanca za škodu	142
4. Zodpovednosť zamestnanca pri úmyselnom konaní proti dobrým mravom	144
5. Rozsah a spôsob náhrady škody	144

12. KAPITOLA

ZODPOVEDNOSŤ ZAMESTNÁVATEĽA ZA ŠKODU

1. Všeobecná zodpovednosť zamestnávateľa za škodu	146
2. Zodpovednosť zamestnávateľa pri odvracaní škody	148
2.1. Predpoklady zodpovednosti	148
3. Zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania	149
3.1. K pojmu pracovný úraz	150
3.2. K pojmu choroba z povolania	151
3.3. Predpoklady zodpovednosti	153
4. Zbavenie sa zodpovednosti zamestnávateľa	153
4.1. Povaha zbavenia sa zodpovednosti	154
5. Úplná liberácia	155
6. Čiastočná liberácia	155
7. Nemožnosť zbavenia sa zodpovednosti zamestnávateľa	157
8. Rozsah náhrady škody voči zamestnávateľovi pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania	157

13. KAPITOLA

ŠIKANA V ŠKOLÁCH

1. Šikana medzi pedagógmi školy	160
2. Šikana uskutočňovaná voči žiakovi	162
2.1. Šikana voči žiakovi zo strany pedagóga	162
2.2. Šikana medzi žiakmi	166

3. Povinnosti školy alebo školského zariadenia, povinnosti žiaka a jeho zákonného zástupcu	167
3.1. Povinnosti školy alebo školského zariadenia v oblasti dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania	169
4. Povinnosti žiaka	170
5. Povinnosti zákonných zástupcov	170
6. Zodpovednosť za škodu šikanujúceho žiaka alebo jeho zákonných zástupcov podľa § 422 Občianskeho zákonníka	171
7. Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka	176
14. KAPITOLA	
ŠIKANNA NA PRACOVISKU A ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA	179
1. Všeobecná charakteristika	179
2. Právo na rovnosť a slobodu	181
3. Právo na život	183
4. Právo na slobodu a bezpečnosť	183
5. Právo na ľudskú dôstojnosť	183
5.1. Pojem a ochrana ľudskej dôstojnosti po prijatí Lisabonskej zmluvy	185
5.2. Normatívna dimenzia ľudskej dôstojnosti	187
6. Zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania	188
7. Zákaz otroctva, povinnej a nútenej práce	189
8. Právo na súkromný život	190
8.1. Právo na súkromný život podľa Európskeho dohovoru a Charty základných práv EÚ	191
8.2. Právo na súkromný život podľa článku 11 Základných zásad Zákonníka práce	191
8.3. Ochrana práva na súkromný život podľa Európskeho dohovoru	193
8.4. Ochrana súkromného života v Charte základných práv EÚ	194
Záver	195
PRÍLOHA	
Z JUDIKATÚRY	197
POUŽITÁ LITERATÚRA	221